

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

**Directoraat-generaal Agro**  
Directie Plantaardige Agroketens  
en Voedselkwaliteit

**Auteur**  
[Redacted]  
[Redacted]  
[Redacted]  
[Redacted]

**TER BESLISSING**

**Datum**  
10 oktober 2023  
**Kenmerk**  
DGA-PAV / 38043944  
**ZK 37985**

# nota

Beslisnota – commissiebrief Grassa

| Parafenroute |            |            |
|--------------|------------|------------|
| [Redacted]   | [Redacted] | [Redacted] |
| [Redacted]   | [Redacted] | [Redacted] |
| [Redacted]   | [Redacted] | [Redacted] |
| [Redacted]   | [Redacted] | [Redacted] |
| [Redacted]   | [Redacted] | [Redacted] |

**Bijlage(n)**  
4

## Aanleiding

Op 12 maart 2025 heeft de vaste commissie voor Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur verzocht een reactie te geven op de brief van Grassa te Utrecht d.d. 17 februari 2025 over “Informatie Grassa over grasraffinage”.

## Geadviseerd besluit

U kunt de brief ondertekenen.

## Kernpunten

- In de brief van Grassa wordt aandacht gevraagd voor de potentie van grasraffinage en om een gedegen onderzoek door het ministerie naar de potentie ervan.
- Grasraffinage is een interessante innovatie dat zich onderscheidt omdat het een systeem gericht is op vierkants-verwaarden van gras.
- Grasraffinage wordt in verband gebracht met stikstofreductie omdat producten ervan kunnen worden ingezet voor het verlagen van het ruw eiwit gehalte in melkveevoer. Onderzoeken vanuit de WUR bevestigen dit ook.
- Daarnaast zijn er meer waardevolle nutriënten die vrijkomen uit het proces van grasraffinage die op termijn voor andere doeleinden kunnen worden ingezet.
- Het businessmodel vraagt echter aandacht. Dit wordt mede ingegeven door hoge investeringskosten, lage prijs van eiwit-import en het nog ontbreken van goede economische toepassingen.
- De overheid hecht belang aan innovatievermogen en ondernemerschap. Zo zijn er verschillende investeringsfondsen waarbij bedrijven terecht kunnen voor ondersteuning op het gebied van research & development, maar ook investeringen.

## Toelichting

- Het voerspoor is een relevante maatregel die effect heeft op de excretie van stikstof in dierlijke mest (onderdeel van de aanpak mestmarkt) én op de uitstoot van ammoniak (onderdeel van de bronmaatregelen stikstof).
- Inmiddels hebben de sectorpartijen in de zuivelketen een convenant opgesteld waarin zij zich verbinden aan het doel om het gemiddelde ruw eiwitgehalte van het rantsoen te verlagen naar maximaal 160 gram per kilogram droge stof in 2025 en 158 gram per kilogram droge stof in 2026.
- Uit de pilot Koe&Eiwit blijkt dat er 5 relevante voedingsknoppen zijn om aan te draaien; weidegras, graskuil, maiskuil, krachtvoer en overig ruwvoer en bijproducten. Ontsloten gras uit grasraffinage past binnen deze voedingsknoppen. De melkveehouder kan vanuit eigen vakmanschap (waar nodig met hulp van een voeradviseur) zelf bepalen wat hij/zij inzet om het ruw eiwit gehalte in het totale rantsoen te verlagen.
- Graseiwitten uit grasraffinage kan een alternatief worden voor de veevoergrondstof soja waarmee de afhankelijkheid van deze geïmporteerde grondstof kan worden verlaagd. Dit is al erkend tijdens het opstellen van de Nationale Eiwit Strategie. Daar is ook benoemd dat het businessmodel aandacht vraagt.
- RVO biedt via het subsidie instrumentarium "MIT" ondernemingen de mogelijkheid subsidie op research & development te verkrijgen. Naar verwachting zal RVO in opdracht van LNV in 2025 een Impact Innovation Challenge Bioraffinage openstellen wat interessant kan zijn voor Grassa.
- Voor de opschaling van investering op regionaal niveau kunnen de regionale investeringsmaatschappijen een stevige rol spelen. Grassa heeft recent middelen ontvangen vanuit het Perspectieffonds Gelderland. In vervolg hierop kan Grassa een financieringsaanvraag bij Invest-NL doen voor grotere bedragen. Dit is ook de koninklijke route voor startups om op te schalen.
- Tegelijkertijd is het ook aan de markt om aan te geven of zij geïnteresseerd zijn in relevante innovaties zoals deze. In de gesprekken die worden gevoerd met de zuivelpartijen rondom het voerspoor heeft u aangeboden de toepassing van grasraffinage te willen ondersteunen als dit helpend is om de gestelde doelen te bereiken. Tot op heden heeft dit niet geleid tot een verzoek voor ondersteuning door de zuivelpartijen.